

اشارة

آزمایش بمب هیدروژنی اخیر کره‌شمالی که چهار برابر بیشتر از بمب هسته‌ای منفجر شده آمریکا بر فراز ناکازاکی در جنگ جهانی دوم قدرت داشت به وضوح این واقعیت را نشان داد که راهبرد تهدید و تحریم قادر به تغییر رفتار «کیم‌جونگان» رهبر کره‌شمالی نیست و آمریکا برای حل و فصل این بحران باید به فکر راه‌حل دیگری باشد. سؤالی که ذهن تحلیل‌گران را به خود مشغول کرده این است که آیا وضعیت جدیدی در بحران کره شروع شده است؟ یا توجه به تا‌ک‌آمدی سیاست تهدید و تحریم در مقابل کره‌شمالی ترامپ راهبرد خود را تغییر خواهد داد یا همین راهبرد را با شدت بیشتری ادامه می‌دهد؟ و آیا منطقه به سمت شروع جنگ ویرانگر جدیدی پیش می‌رود؟ یا کره‌شمالی با آزمایش این بمب به مرحله بازدارندگی استراتژیک رسیده است و زمان برای شروع یک جنگ با کره دیگر دیر شده است؟

روز یکشنبه(۱۲ شهریور) کره‌شمالی رسماً اعلام کرد، که یک بمب هیدروژنی را با موفقیت آزمایش کرده است. تلویزیون دولتی کره‌شمالی این آزمایش را «موفقیت کامل» و «گامی معنادر» در برنامه هسته‌ای این کشور خواند. آزمایش اتمی کره‌شمالی ساعاتی پس از آن صورت گرفت که خبرگزاری رسمی کره‌شمالی با پخش تصاویری از «کیم‌جونگان» رهبر این کشور اعلام کرد، «پیونگ‌یانگ یک بمب هیدروژنی جدید و پیشرفته‌تر با اندازه کافی برای نصب بر روی موشک بالستیک تولید کرده است». تحلیل‌گران می‌گویند ششمین آزمایش هسته‌ای کره‌شمالی بزرگ‌ترین انفجار هسته‌ای این کشور بوده است. رئیس کمیته امور دفاعی پارلمان کره‌جنوبی درباره قدرت تخریبی بمب جدید می‌گوید: «قدرت انفجار ششمین آزمایش هسته‌ای پیونگ‌یانگ، ۱۰۰۰ کیلوتن (معادل یک مگاتن) بوده که این رقم قدرت انفجاری مصادل چهار برابر بمب هسته‌ای منفجر شده آمریکا در شهر ناکازاکی این کشور است.» پیونگ‌یانگ می‌گوید کره‌شمالی می‌تواند هر تعداد از بمب را که بخواهد تولید کند.

آزمایش بمب هیدروژنی جدیدترین تحولی است که در بحران کهنه کره‌شمالی به وجود آمده است. و به باور برخی کارشناسان می‌تواند مسیر حل و فصل این بحران را دگرگون کند
تحلیگران مسائل بین‌المللی و کارشناسان مسائل شرق آسیا طی یک دهه گذشته و به خصوص طی چند ماه اخیر تحلیل‌های گوناگونی از این بحران، پیش‌بینی سناریوهای آینده و نیز آثار و تبعات هر یک از این سناریوها ارائه کرده‌اند. الگوی رفتاری آمریکا و متحدینش طی سال‌های گذشته در این رزمایش‌ها آنها را به نمایش گذاشته و همزمان ضمن تهدید کره‌شمالی بر تعهد خود بر دفاع از متحدین خود تاکید کرده است.

نگاه ترامپ به بحران کره

اما با روی کار آمدن ترامپ در کاخ سفید بحران کره نیز وارد فاز جدیدی شد.
نظریات مدیریت بحران عامل انسانی و فرد تصمیم‌گیر و خلق و خوی وی را در حل و فصل یا تشدید بحران‌ها دخیل می‌دانند. بر این اساس اگر در حادته ۱۱ سپتامبر به جای جورج بوش شخص دیگری در کاخ سفید روی کار بود شاید جنگ عراق و افغانستان اتفاق نمی‌افتاد یا اگر در بحران موشکی کوبا به جای خروشفچ و کندی افراد دیگری در مسکو و واشنگتن بر سر

*** آزمایش بمب هیدروژنی نشان داد که راهبرد تهدید و تحریم در مقابل کره شمالی شکست خورده است.**

»»

کار بودند بحران موشکی کوبا سمت و سوی دیگری به خود می‌گرفت. از مجموع اظهارات و مواضع ترامپ بعد از استقرار در کاخ سفید می‌توان به این جمع‌بندی رسید که وی این گونه به بحران کره نگاه می‌کند؛

ترامپ فکر می‌کند یکی از دلایلی که رهبر کره‌شمالی وقتی به تهدیدات نمی‌گدارد عدم جدیت روسای جمهور قبلی آمریکا بوده است و اگر کسی با جدیت مقابل کیم‌جونگان را بگیرد قطعاً وی عقب‌نشینی خواهد کرد.

درصورتی که در مقابل کره‌شمالی ایستادی نشود این پیام اشتباه به کیم‌جونگان منتقل خواهد شد که وی می‌تواند هر کاری دلش خواست انجام دهد و برنامه ارتقای موشکی هسته‌ای خود را تا زمان رسیدن قابلیت موشک‌ها برای زدن کاخ سفید ادامه دهد لذا بحران کره به مرحله خطرناکی رسیده است و باید آن را حل و فصل کرده. این گزاره طی بارها از سوی ترامپ، وزیر دفاع و وزیر خارجه آمریکا تکرار شده است.

آمریکا فکسر می‌کند. چین به دلیل اینکه ۹۰ درصد مراودات اقتصادی کره‌شمالی با این کشور است و نظام سیاسی هر دو کشور نیز کمونیستی و هر همسایگی هم دیگر نیز

قرار دارند نفوذ فوق‌العاده‌ای بر کره‌شمالی و رهبری آن دارد و در مواقع بحرانی قطعاً رهبر کره‌شمالی را مجاب خواهد کرد که عقب‌نشینی کند.

بر اساس این برداشت و بساور به لزوم ایستادگی در مقابل کره‌شمالی ترامپ طی ماه‌های گذشته بارها از تهدید نظامی به عنوان رکن اصلی سیاست خارجی خود در قبال کره‌شمالی بهره جسته است.وی در اواخر فروردین سال ۱۳۹۶، با اشاره به اعزام ناوگروه تهاجمی آمریکا به شبه‌جزیره کره، تلویحا کره‌شمالی را به اقدام نظامی تهدید کرد و گفت: «ما داریم یک ناوگان دریایی اعزام می‌کنیم، ناوگانی بسیار قدرتمند. ما

همچنین زیردریایی‌هایی داریم که بسیار قدرتمند هستند، به‌مرااتب قدرتمندتر از ناوهای هواپیمابر»
ترامپ پس از آن نیز اعلام کرد طرح‌های نظامی این کشور برای واکنش در برابر اقدام احتمالی کره‌شمالی آماده شده است. رئیس‌جمهور آمریکا در توییتش در این خصوص نوشت: «چنانچه کره‌شمالی ناخیزدانه عمل کند، طرح‌های نظامی ما کاملاً مهیا است، حاضر و آماده. امید که کیم‌جونگان مسیر دیگری انتخاب نکند».
پس از آن ترامپ بار دیگر در تهدید دیگری گفت: «کره‌شمالی با آتش و خشم آن‌طوری که جهان هرگز ندیده روبرو خواهد شد»
وی چند روز بعد و در در ادامه این تهدید نیز گفت «شاید به کار بردن اصطلاح خشم و آتش به اندازه کافی محکم و مقتدرانه نبوده و کره‌شمالی باید سراپا اضطراب شود. اگر به آمریکا منافعتی آسیبی برساند»
آمریکا همزمان با این تهدیدات رزمایش‌های مشترک خود را با کره‌جنوبی با شدت بیشتری ادامه داد ناو هواپیمابر خود را

»»

جدید نشان می‌دهد که ترامپ با وجود شکست این راهبرد در تغییر رفتار سیاست خارجی کره‌شمالی چاره دیگری ندارد و همین راهبرد تهدید و تحریم را با شدت بیشتری ادامه خواهد داد. طی چند روز گذشته ترامپ چندین بار کره را به حمله نظامی و حتی اتمی تهدید کرده همزمان جنگ افزایش راهبردی خود را به کره فرستاده و حتی تهدید کرده است دولت‌هایی که با کره مرادوات تجاری دارند هدف تحریم قرار خواهند گرفت. مقام‌های آمریکایی تاکید دارند، دولت ترامپ در حال بررسی تحریم‌هایی است که در ابعاد وسیع

»»

تغییر خواهد داد یا به راهبرد تهدید و تحریم با شدت بیشتری ادامه خواهد داد؟
انفجار این بمب هیدروژنی تا چه حد خطر بروز جنگ را در منطقه افزایش داده است؟
آیا کره‌شمالی به مرحله بازدارندگی رسیده و شروع جنگ برای تنبیه نظامی این کشور دیگر دیر شده است؟

در بحران کره‌شمالی تا کنون ابزارهای دیپلماتیک و همچنین تهدیدات نظامی و تحریم‌های اقتصادی گسترده قادر به تغییر رفتارهای این کشور نبوده است بلکه به دنبال هر تحریم و تهدیدی پیونگ‌یانگ رفتارهای تهاجمی شدیدتری از خود نشان داده است. رصد تحولات بعد از آزمایش بمب هیدروژنی

دریچه‌ای به جهان khareji@kayhan.ir

همین اطلاعات و موضوع عدم قطعیت در برنامه‌ریزی جنگی و ترس از بروز شرایط غیر منتظره ترامپ را در اتخاذ راهبرد جنگ برای حل بحران دچار تردید کرده و مسیر را برای ادامه کش دار و مریض راهبرد قبلی تهدید و تحریم هموارتر می‌کند.
ژاپن و کره نیز علاقه‌ای به حل و فصل بحران به وسیله جنگ ندارند و رئیس‌جمهور کره نیز اخیراً گفته است به هر ترتیبی که شده مانع جنگ خواهد شد.

در متون کلاسیک علوم سیاسی جنگ را ادامه دیپلماسی با ابزار نظامی می‌دانند و وقتی دیپلمات‌ها قادر به پیشبرد اهداف سیاست خارجی دولت‌ها نیستند میدان را برای ژنرال‌ها خالی می‌کنند. بر اساس این منطق وقتی کره‌شمالی با تهدید و تحریم رفتار خود را عوض نمی‌کند با نیروی نظامی باید رفتار او را تغییر داد ولی به لحاظ ازبایی عقلمانی از وضعیت کنونی حل و فصل بحران کره راهی به جز جنگ را می‌طلبد. چراکه به گفته برخی کارشناسان کره‌شمالی با آزمایش بمب هیدروژنی به مرحله بازدارندگی رسیده است و آمریکا باید گزینه نظامی را از روی میز حذف کند. راهبردی که باقی می‌ماند شبیه به روابط

پیونگ‌یانگ قادر نباشد از قابلیت‌های نظامی هسته‌ای خود استفاده کند واشنگتن در این مسیر از توان نظامی خود، کره‌جنوبی، ژاپن و همچنین کشورهای ناتو بهره خواهد گرفت. اما رهبرکره‌شمالی ثابت کرده است مردی نیست که به این حمله واکنش نشان ندهد و واهمه‌ای از گسترش جنگ داشته باشد لذا آمریکا در ضربه اول شاید هزاران موشک به تاسیسات هسته‌ای، مراکز نظامی و تصمیم‌گیری کره شلیک شود تا سیستم تصمیم‌گری و توان نظامی کره‌شمالی را فلج کند. اما سؤالی که ترامپ باید به وضوح از مشاورانش پرسد این است که آیا این حمله موثر خواهد بود؟ و آیا کره قابلیت اینس را دارد که بعد از این حمله با همزمان با آن سئول و سایر شهرهای کره‌جنوبی و ژاپن را که در فاصله کمتر از ۳۰ کیلومتری اینس از مرز کره‌شمالی قرار دارد. هدف قرار دهد؟
آیا ۳۷ هزار سرباز آمریکایی مستقر در مرز کره به همراه ۷۰۰ هزار ارتش کره‌جنوبی قادر خواهند بود جلوی ارتش ۳ میلیون نفری کره را بگیرند؟ در این میان خطر انفجار بمب‌های هسته‌ای کره‌شمالی و تشکیل یک ابر اتمی بر فراز شبه جزیره کره که صدمات

«اون» ، «ترامپ»

و سایه سنگین جنگ هسته‌ای بر شبه‌جزیره کره

*** الگوی رفتاری حاکم بر روابط آمریکا با کره‌شمالی بعد از این براساس مناسبات جنگ سرد خواهد بود و آمریکا کره را تهدید خواهد کرد ولی دست به ماشه نخواهد برد.**

»»

تبدیل نکند هژمونی آمریکا را به چالش نخواهد کشید. بر این اساس حداقل فعلاً چینی‌ها تمایلی به درگیری جدی در مناقشات ندارند و اولویت اول و استراتژیک آنها رشد مستمر اقتصادی است. چینی‌ها تا جایی که بتوانند سعی خواهند کرد با دو طرف بحران گفت‌وگو کرده و از شعله‌وا شدن آن جلوگیری کنند ولی زمانی که کار از کار گذشت کنار کشیده و سعی خواهند کرد تا جایی که ممکن است تبعات این بحران را برای خود تقلیل دهند.
شروع رقابت تسلیحاتی جدید
شاید در مورد شروع جنگ با احتمال وقوع آن در شبه جزیره کره بتوان با اما و اگر سخن گفت اما آنچه که به وضوح در منطقه قابل مشاهده است، نشانه‌های ورود کشورها به یک رقابت تسلیحاتی برای حفظ امنیت خود است. ژاپن و کره‌جنوبی به شدت به فکر افزایش قابلیت‌های نظامی خود افتاده‌اند تا بتوانند در مقابل کره‌شمالی از خود دفاع کنند. وزارت دفاع ژاپن در همین راستا خواستار

*** با تشدید بحران در شبه جزیره کره نشانه‌های حرکت کشورهای منطقه به سمت سیاست نظامی‌گری و رقابت تسلیحاتی به وضوح قابل مشاهده است.**

»»

نیز به تغییر در چین وابسته است. تا‌زمانی که چین یک حکومت کمونیستی است حتماً اجازه یکپارچگی شبه جزیره کره و هر اتفاق غریب دیگری در کره‌شمالی را نخواهد داد.

بودجه ۱۶۰ میلیون دلاری برای توسعه صنایع موشکی و افزایش برد موشک‌های خود شده است. اگر این بودجه تصویب شود، هزینه‌های نظامی ژاپن برای سال مالی جاری با ۲.۵ درصد افزایش به بیش از ۲۸ میلیارد دلار خواهد رسید. این برای ششمین سال متوالی خواهد بود که دولت ژاپن هزینه‌های نظامی را افزایش می‌دهد.وزارت دفاع ژاپن همچنین قصد دارد کشتی‌های جنگی و زیردریایی‌های جدید را نیز سفارش دهد. ۹۰۰ میلیون دلار از ۱۶۰ میلیون دلار این بودجه برای توسعه و ساخت موشک‌های ماورای صوت هزینه خواهد شد، موشک‌هایی که قادر است به سرعت در تاسیسات دفاعی دشمن نفوذ کند.ماتی این بودجه برای تحقیق و توسعه در زمینه برد موشک‌ها و فناوری هزینه خواهد شد که بتواند به افزایش قدرت تسلیحات تهاجمی ژاپن کمک کند. از سوی دیگر ژاپن نیز برای سال جاری میلادی بزرگ‌ترین بودجه نظامی خود را معادل ۴۳ میلیارد و ۶۴۰ میلیون دلار تصویب کرد. دولت ژاپن تصریح کرده است که برای مهار چالش‌های امنیتی از جمله مقابله با نفوذ چین در دریای جنوبی و دریای شرقی و همچنین مهار تهدیدهای نظامی کره‌شمالی و برنامه تسلیحاتی هسته‌ای آن کشور، بودجه دفاعی افزایش یافته است. این پنجمین سال متوالی است که بودجه دفاعی ژاپن افزایش می‌یابد که بخشی از آن هم مربوط به تقویت اتحاد نظامی این کشور با آمریکا و تحولات در برنامه‌های امنیتی این کشور از جمله اعزام نیرو به ماموریت‌های فرامرزی است. دولت ژاپن همچنین درصدد تقویت برنامه‌های دفاعی

صفحه ۸
پنج‌شنبه ۱۶ شهریور ۱۳۹۶
۱۶ ذی‌الحجه ۱۴۲۸ - شماره ۳۷۱۷

*** آزمایش بمب هیدروژنی جدیدترین تحولی است که در بحران کهنه کره شمالی به‌وجود آمده است و به باور برخی کارشناسان می‌تواند مسیر حل و فصل این بحران را دگرگون کند.**

»»

خود در اطراف جزایر و آب‌های مورد منازعه با چین و برای مقابله با موشک‌های بالستیک کره‌شمالی است و می‌خواهد برنامه‌های فضایی و امنیت سایبری را نیز گسترش دهد.

وزارت دفاع کره‌جنوبی نیز همزمان با تصویب بودجه در پارلمان این کشور برای سال جاری میلادی که با رشد ۴ درصدی همراه بود در بیانیه‌ای اعلام کرد: تحولات زیادی در منطقه رخ داده و مخاطرات امنیتی برای کره‌جنوبی بیشتر شده است و لازم بود بودجه برای سال ۲۰۱۷ میلادی افزایش یابد. بخشی از بودجه اضافی نظامی کشور برای افزایش توانایی‌های رزمی ارتش و بخش دیگری نیز برای خریدهای تسلیحاتی و همچنین توسعه سامانه دفاعی موشکی زنجیره‌ای برای مقابله با کره‌شمالی در سراسر کشور است. روسای

جمهور آمریکا و کره‌جنوبی نیز بر سر بازبینی معاهده مشترک برای ساخت موشک‌های

بالستیک در کره‌جنوبی توافق کرده‌اند. کاخ

سفید نیز اعلام کرده است که ترامپ به صورت

ضمنی برای فروش میلیاردها دلار تسلیحات

نظامی آمریکا موافقت کرد.

افزایش بودجه نظامی کره‌جنوبی و ژاپن

به خودی خود برای دولت‌های منطقه و به

خصوص چین نگران‌کننده است اما سؤال

اینجاست که این دو کشور در افزایش توان

نظامی خود تا کجا پیش خواهند رفت و آیا

تمایلی به ساخت جنگ‌افزارهای هسته‌ای

نیز دارند یا خیر با توجه به زیرساخت‌های

صنعتی ژاپن و کره این دو کشور اگر بخواهد

سلاح هسته‌ای تولید کند به سرعت قادر

به آن هستند و این دولت چین را به شدت

وحشت زده می‌کند. هنوز سئول و توکیو به

این جمع‌بندی نرسیده‌اند و اخیراً کره‌جنوبی

با استقرار مجدد سلاح‌های هسته‌ای آمریکا

در خاک خود مخالفت کرده است اما شاید

در آینده تحولات پیش بیاید که دو کشور به

این جمع‌بندی برسند که باید به سمت تولید

و انباشت سلاح هسته‌ای بروند.

»» نتیجه‌گیری

با آزمایش بمب هیدروژنی کره‌شمالی همه این سؤال را می‌پرسند که بعد از این چه می‌شود. آیا منطقه به سوی جنگ پیش می‌رود یا زمان برای شروع جنگ دیگر دیر شده و وضعیت جنگ سرد بین کره‌شمالی و آمریکا پیش خواهد آمد. در این میان خطر بروز جنگ به دلیل اشتباه محاسباتی ۲ طرف را به هیچ وجه نباید از نظر دور داشت. نکته مهم در مبانی محاسباتی ترامپ و اون عدم قطعیت تمام مشخص می‌شود فرق زیادی دارد و قابلیت یکی از طرف‌ها در ازبایی یکی از فاکتورها به وزنی که به آن فاکتور در حل و فصل بحران قائل می‌شود دچاراشتباه شود در نتیجه بحران به سمت نقطه بی‌بازگشت حرکت

*** شماری از کارشناسان معتقدند زمان برای شروع یک جنگ جدید با کره شمالی دیگر دیر شده است.**

»»

کند. «لئون پانتا» وزیر دفاع پیشین آمریکا در مصاحبه با ان بی‌سی نیوز می‌گوید:«رویکرد دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا در قبال مسئله کره‌شمالی می‌تواند در نهایت منجر به جنگ هسته‌ای شود که جان میلیون‌ها نفر را بگیرد.» پانه تا درست می‌گوید از بحرانی که ترامپ در یک سو و «اون» در سوی دیگر آن ایستاده باشند باید ترسید. در مدیریت بحران‌ها توجه به خلق و خوی رهبران دو طرف، شیوه تصمیم‌گیری و اینکه تا کجا می‌توانند پیش روند مهم است. در مطالعات سنتی مدیریت بحران‌ها درصد قابل توجهی از این بحران‌ها با عقب‌نشینی یکی از ۲ طرف حل‌وفصل شده‌اند باید دید در بحران کره ترامپ قطع خواهد نشست. با اون بدترین وجه این تصمیم‌گیری زمانی خواهد بود که طرفین احساس کنند عقب‌نشینی به منزله از دست رفتن اعتبار و حیثیت آنها تلقی شود که زمینه را به شدت برای اتخاذ تصمیم غیرعقلانی در شرایط فشار زمانی بالا خواهد برد. در صورتی که بحران کره به جنگ منتهی شود به جرات می‌توان گفت که این جنگ برنده‌ای نخواهد داشت، و تاوان آن را میلیون‌ها نفر در دو کره و ژاپن خواهند داد.

